

Do druku nr 2525

Warszawa, dnia 9 grudnia 2009 r.

Krajowa Rada Komornicza

KRK/III/2411/09

SEKRETARIAT SZEFA KS
WPLYNĘŁO
dnia.....1.4.12.2009..... 200..... r.
.....
(podpis)

Szanowny Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Kancelaria Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

W związku z pismem z dnia 20 listopada 2009 r. (PS-260/09) i załączonym doń projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, w imieniu Krajowej Rady Komorniczej zgłaszam następujące uwagi do przedłożonego projektu.

1) Zmiany Kodeksu cywilnego:

Konieczność oraz sposób zmiany treści przepisu art. 417¹ § 2 k.c. nie jest zasadny, a to z przyczyn, o których będzie mowa poniżej,

2) Zmiany kodeksu postępowania cywilnego

Co do zasady należy uznać, że wprowadzone zmiany w odniesieniu do instytucji skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem nie

są zasadne i nie odpowiadają postulatowi wyrażonemu w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r. (SK 77/06). Z treści uzasadnienia wyroku wynika jednoznacznie, że kwestii prawa do odszkodowania i kwestii zasady pewności prawa i stabilności orzeczeń sądów nie można utożsamiać. Jak dalej wskazał Trybunał, nie jest niezbędna interwencja ustawodawcy dla wykonania orzeczenia Trybunału. Nie wyklucza to jednak wprowadzenia zmian ustawowych w celu pełnego i spójnego uregulowania instytucji skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Tymczasem w przedstawnym projekcie proponuje się odejście od sądowej kontroli prawomocnych orzeczeń w drodze nadzwyczajnego środka odwoławczego, na rzecz możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od Skarbu Państwa w drodze „zwykłego” procesu cywilnego. Takie rozwiązanie stoi w sprzeczności z zasadą zaufania do organów państwa oraz z zasadą pewności prawa. Inaczej mówiąc, orzeczenie prawomocne (nie kończące postępowania) utraci atrybut prawomocności i skutki z tym związane, skoro możliwe będzie jego podważenie w procesie odszkodowawczym. Należy przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zniesienie owej prawomocności możliwe jest obecnie wyłącznie w drodze orzeczenia Sądu Najwyższego (wydanego w wyniku rozstrzygnięcia nadzwyczajnego środka odwoławczego) stwierdzającego niezgodność orzeczenia z prawem. Orzeczenie takie stanowić będzie prejudykat w późniejszym postępowaniu o naprawienie szkody. Dopóki jednak nie zapadnie tego typu orzeczenie, sąd rozpoznający sprawę o odszkodowanie jest związany prawomocnym orzeczeniem i nie może we własnym zakresie ustalać jego prawidłowości. Dopuszczenie takiej możliwości stałoby w sprzeczności z zasadą dwuinstancyjności postępowania oraz zasadą niezawisłości sądów. Tytułem przykładu wystarczy wskazać na sytuację, w której sąd apelacyjny (jako sąd drugiej instancji) wydałby orzeczenie nie kończące postępowanie w sprawie i nie podlegające zaskarżeniu (art. 424^{1a} § 3 projektu), następnie zaś sąd okręgowy (art. 17 pkt. 4⁴ projektu) uznałby orzeczenie tego sądu za niezgodne z prawem i zasądził na rzecz strony stosowne odszkodowanie.

W tej sytuacji wydaje się, że jedynym rozwiązaniem jest przyjęcie wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sposób wskazany przez Trybunał i stwierdzenie, że wobec niekonstytucyjności przepisu art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od każdego prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji (bez względu na to, czy kończy postępowanie, czy też nie) gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W wyjątkowych zaś wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od każdego prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej lub drugiej instancji, jeżeli strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Niezależnie od powyższego, odnosząc się do szczegółowych propozycji nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, wskazać należy:

- a) Nie jest zasadne powierzanie rozpoznawania spraw o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem sądom okręgowym. Jak należy założyć, właściwość sądu okręgowego obejmować by miała nie tylko przypadki dochodzenia roszczeń po uprzednim stwierdzeniu o niezgodności orzeczenia z prawem, ale również w przypadku, o którym mowa w art. 417¹ § 2 k.c. projektu (tj. bez uprzedniego rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego). Jak wyżej wskazano, bez prejudykatu w postaci orzeczenia Sądu Najwyższego w ogóle nie powinno być mowy o procesach odszkodowawczych; w przypadku zaś gdy niezgodność z prawem została stwierdzona przez Sąd Najwyższy o odszkodowaniu winien orzekać sąd właściwy według ogólnych zasad (art. 17 pkt. 4 k.p.c.),

- b) Nie ma przeszkód do wprowadzenia zmiany treści art. 48 k.p.c., niezależnie od przyjętego modelu dochodzenia roszczeń z tytułu szkody spowodowanej niezgodnym z prawem orzeczeniem,
- c) Nie jest zasadne wprowadzanie dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem (art. 398² § 1 projektu) bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Takie rozwiązanie spowoduje znaczny wpływ skarg do Sądu Najwyższego. Tymczasem wprowadzenie ograniczeń kwotowych miało za cel, by reglamentować dopuszczalność skarg kasacyjnych wyłącznie do spraw o znacznej doniosłości prawnej i społecznej,
- d) Błędna jest propozycja zmiany treści art. 424¹ § 1 i 2 - skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem nie zawsze polegać musi na żądaniu stwierdzenia takiej niezgodności. W przypadkach określonych w art. 424¹¹ k.p.c. (jak również projektu) można żądać również uchylenia zaskarżonego orzeczenia,
- e) Nie jest zasadne ograniczanie dopuszczalności omawianej skargi wyłącznie w odniesieniu do wyroków sądów drugiej instancji, a nie orzeczeń, jak to stanowi obecnie obowiązujący przepis,
- f) Projektowany przepis art. 424^{1a} § 3 wprowadzający dopuszczalność dochodzenia odszkodowania bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności z prawem jest zbędny – w chwili obecnej również nie ma przeszkód formalnych do wytoczenia takiego powództwa. Nadto przepis ten jest normą o charakterze materialnoprawnym, a zatem co najwyżej rozważyć by można zamieszczenie go w kodeksie cywilnym,
- g) Okolicznością uniemożliwiającą wnoszenie skarg o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem jest obecnie (jak również według projektu) wyłączenie możliwości oparcia skargi na zarzucie dotyczącym ustalenia faktów (art. 424⁴ k.p.c.). Zasadne jest więc rozważenie odstąpienia od tego ograniczenia,
- h) Rozważanie wymaga również zasadność utrzymywania dotychczasowego brzmienia przepisu art. 424⁶ k.p.c. – przepis ten uprawnia sąd, do którego

skarga jest wnoszona, wyłącznie do badania spełnienia warunków formalnych skargi określonych w art. 424⁵ § 2 k.p.c., a więc do badania ogólnych wymogów pisma procesowego oraz dołączenia odpowiedniej ilości odpisów skargi. W konsekwencji sąd ten odrzucić może wyłącznie skargę nieopłaconą, skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. oraz skargę, której braków strona nie usunęła w terminie (art. 424⁶ § 3 k.p.c.). Skargę niedopuszczalną, nie spełniającą wymogów, o których mowa w art. 424⁵ § 1 k.p.c. oraz skargę wniesioną po terminie należy przekazać do Sądu Najwyższego, który wyłącznie jest uprawniony do jej odrzucenia (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). Wskazać również należy, że zgodnie z treścią art. 328 § 1 k.p.c. sąd obowiązany jest z urzędu sporządzić uzasadnienie wyroku, gdy wniesiono skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia,

- i) Nie ma uzasadnienia do wyłączenia możliwości wnoszenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczeń w sprawach egzekucyjnych (art. 767⁴ § 3 projektu). Przeciwnie, zwłaszcza przy proponowanym modelu możliwości dochodzenia roszczeń bez uprzedniego orzeczenia Sądu Najwyższego, strony postępowania egzekucyjnego będą dochodzić roszczeń odszkodowawczych z pominięciem nadzwyczajnego środka odwoławczego,

3) Zmiany w ustawie – Prawo upadłościowe i naprawcze

Wyłączenie dopuszczalności wnoszenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń w postępowaniu upadłościowym nie jest zasadne. Takie wyłączenie spowoduje, że strony dochodzić będą odszkodowań bez konieczności wykorzystania instytucji nadzwyczajnego środka odwoławczego, jakim jest skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Reasumując wskazać należy, że proponowane rozwiązania nie są zasadne i wprowadzają wyłom od zasady mocy wiążącej prawomocnych orzeczeń. Zgodnie z treścią uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego dokonywanie takich zmian

nie jest konieczne. Wystarczające jest usunięcie z treści art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. tej części przepisu, która stanowi o orzeczeniach kończących postępowanie w sprawie, jako podlegające zaskarżeniu do Sądu Najwyższego.

Z poważaniem

PREZES
Krajowej Rady Komercyjnej

Andrzej Kulagowski

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 15 grudnia 2009 r.

Cena 0,31 zł + 22% VAT

